

Priporočila za delo v času epidemije Covid 19 za zobozdravstveno dejavnost

1. Spremembe v zobozdravstveni ordinaciji

zaradi epidemije se način dela v zobozdravstveni ordinaciji prilagodi izrednim razmeram. Sprejeta pravila MZ, NIJZ predpisujejo pogoje za delo in uporabo ustrezne osebne varovalne opreme za posege. Navodila ne nadomeščajo priporočil MZ in NIJZ temveč jih dopolnjujejo. Ker je stanje epidemije v Sloveniji postalo konec aprila relativno kontrolirano in je število obolelih majhno, je potrebno, da pod ustreznimi pogoji, izvajamo poleg nujnih kot do sedaj tudi elektivne (nenujne) zobozdravstvene posege.

2. Triaža pacientov

S pacienti se opravi telefonska anamneza dan pred predvidenim terminom (po priloženem vprašalniku).

- Če je pacient (in člani) klinično zdrav, mu povemo, naj bo točen, naj nosi masko ob vstopu v čakalnico, razkuži roke in se drži predpisane socialne razdalje.
- Ob prisotnih znakih, ki kažejo na Covid okužbo pri pacientu ali ožjih članih ter kadar pacient nima akutnih zobozdravstvenih težav, ga prenaročimo na kasnejši termin.
- Ob prisotnih znakih, ki kažejo na Covid okužbo, in nujnem zobozdravstvenem stanju pacienta, ga napotimo na vstopno točko (VT) po že znanem postopku ali mu pomagamo z medikamentozno terapijo.

Nujna stanja za napotitev pacienta s sumom na Covid okužbo na VT so:

1. močan zobobol (huda stalna bolečina, ko analgetik ne pomaga),
2. akutna infekcija (oteklina, težje požiranje in odpiranje ust, povišana telesna temperatura),
3. večja krvavitev, ki se sama ne zaustavi,
4. poškodbe v področju zob.

3. Potrebna osebna varovalna oprema (OVO) za delo s klinično zdravimi pacienti

- pokrivalo za lasišče, ki pokriva vse lase
- vizir ali zaščitna očala,
- FFP2 / N95 respirator (druga certificirana maska) za delo z aerosolom
- pri neaerosolnem delu je dovolj kirurška maska (tipa IIR, vodoodbojna s trakovi)

- zdravstveni delavci naj imajo svojo predpisano uniformo (hlače, tunika), zaščitni plašč ali predpasnik;
vodoodporen zaščitni plašč z dolgimi rokavi za delo z aerosolom
- priporoča se uporaba koferdama
- pregledne rokavice - nitrilne ali lateks certificirane
Za izvajanje postopkov, pri katerih nastaja aerosol (popravilo zob) : nitrilne rokavice s podaljškom AQL 0,65. Rokavice je potrebno zamenjati za vsakim pacientom. Med menjavo rokavic je potrebno roke razkužiti.
- Infektivni odpadki 18 01 03 – potencialno kužna zaščitna sredstva se zbirajo v UN certificiranem zabojniku s hermetičnim zapiranjem

4. Organizacija dela

- Ob prihodu pacientu damo vprašalnik, ki ga izpolni in podpiše.
- Če je pacient klinično zdrav in vprašalnik negativen, ga obravnavamo v ordinaciji s priporočeno OVO.
- Pred posegom je priporočljivo izpiranje ust z 1% vodikovim peroksidom.
- Izogibamo se uporabi turbine, raje uporabimo rdeč kolenčnik (manj aerosola).
- Odsesavamo z velikim kirurškim sesalcem..
- Očistimo cel zobozdravniški stol in vse delovne površine z razkužilnimi robčki, raztopino 0.1% natrijevega hipoklorita ali vsaj 70% raztopino isopropyl alkohola (dvofazno).
- Aspiriramo pripravljeno raztopino v sesalni sistem ali zaženemo avtomatsko razkuževanje sesalnega sistema.
- Ordinacijo po vsakem pacientu prezračimo

5. Dezinfekcija in sterilizacija

- **Nasadne inštrumente se** med pacienti sterilizira ali dezinficira vsaj 10 min v dobro omočenem dezinfekcijskem robčku. Enako postopamo s pusterjem. Skozi nasadne inštrumente in puster se pred in po uporabi spusti voda (30-60 s).
- Za vsakega pacienta se uporablja v ovojnino pakirane **inštrumente**, ki se jih odlaga na dezinficirane površine.
- Obvezno je **razkuževanje protetičnih mas in protetičnih izdelkov**. Najprimernejša je 0.1 % perocetna kislina. Vse odtise položimo obrnjene navzdol v pripravljeno razkužilo (po navodilih proizvajalca) za določen čas (po navodilih proizvajalca). Potem odtise speremo pod tekočo hladno vodo in jih v posebnih zaprtih posodah ali vrečkah oddamo v laboratorij.
Prav tako razkužimo in speremo vse uporabljene pripomočke za vmesne protetične faze (ugrize, šablone,...) in protetične nadomestke, ki jih bomo vstavili.

6. Prilagoditev sistema naročanja

Sistem naročanja prilagodimo glede na strokovne smernice prednostne obravnave. Režim naročanja mora upoštevati varnostno razdaljo pacientov v čakalnici (da bo v čakalnici med pacienti možna predpisana varnostna razdalja). Pacient bo podpisal formular s podatki da ni okužen, ni bil v stiku z okuženimi, če je prebolel COVID 19, da se zaveda, da obstaja možnost okužbe s COVID 19 in da bo obvestil, če bi zbolel v enem tednu po posegu z okužbo COVID 19. S tem imamo dodatno kontrolo ter odgovornost za njegovo poročanja o zdravstvenem stanju ter seznanitev z zaščitnimi merami ter s povečano možnostjo okužbe.

Med prvimi v dnevnu naročamo posege, pri katerih je minimalno izločanje aerosola, kasneje posege, kjer se ga tvori več. Pacientu naredimo čim več posegov v eni seji.

7. Spremljanje okuženosti terapevta in asistence

Priporočamo obdobjno testiranje. Ob okuženju se držimo trenutnih smernic, zapisanih na NIJZ.

Ponovni zagon zobozdravstvene stroke je nujen in v izogib zdravstveni škodi populacije in preprečevanju podaljševanja čakalnih dob, zato je potrebno pozvati Ministrstvo za zdravje, ZZZS in ostale prostovoljne zavarovalnice k opredelitvi glede financiranja v tem obdobju. Zaradi dodatnih zaščitnih ukrepov ter zahtevnosti dela z daljšim časovnimi postopki za vsakega pacienta pozivamo, da se prilagodi časovne normative, število točk in vrednost točke za zobozdravstvene storitve.

ZAKONSKE PODLAGE IN PRIPOROČILA :

Pravilnik o osebni varovalni opremi, Uradni list RS, št. 29/05, 2005

Direktiva Sveta 93/42/EGS z dne 14. junija 1993 o medicinskih pripomočkih, UL L št. 169 z dne 12. 7. 1993, zadnje spremembe: 13. 5. 2016

Zakon o medicinskih pripomočkih (ZMedPri), Uradni list RS, št. 98/09

Zakon o nalezljivih boleznih, Ur. list RS št. 33/06

Program preprečevanja okužb za zobozdravstvo Strokovnega združenja zasebnih zdravnikov in zobozdravnikov; revidiran 2018

Direktiva 89/6548 - definirana obveznost delodajalca glede varnosti in zdravja zaposlenih Ameriški (ASTM) in evropski standardi: prepustnost za tekočine in mikroorganizme (za zobozdravnike ASTM-D3578)

Strokovne podlage in smernice za obvladovanje in preprečevanje okužb, ki so povezane z zdravstvom oz. zdravstveno oskrbo, 2009

Pravilnik o pogojih za pripravo in izvajanje programa POBO, Ur. list RS št. 74/99 (KOBO, ZOBO, SOBO)

Pravilnik o dopolnitvah Pravilnika o pogojih za pripravo in izvajanje programa POBO, Ur. list RS št. 10/2011

Pravilnik o strokovnem nadzoru izvajanja programa preprečevanja in obvladovanja bolnišničnih okužb, Ur. RS, št. 92/06 in 10/11

Pravilnik o prijavi nalezljivih bolezni in posebnih ukrepih za njihovo preprečevanje in obvladovanje, Ur. list RS št. 16/1999

